

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
2021**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
ПУЕТ
2021**

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)
3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 140-Н від 25 серпня 2021 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **О. В. Манжура**, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

А. С. Ткаченко, к. т. н., директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ;

Т. В. Онішко, д. і. н., професор, завідувач сектору документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах кафедри менеджменту ПУЕТ;

Л. С. Франко, ст. викладач, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

М. Є. Розоза, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор, завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор, завідувач кафедри маркетингу ПУЕТ;

Г. О. Бірта, д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;

Г. П. Хомич, д. т. н., професор, завідувач кафедри технологій харчових виробництв і ресторанного господарства ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Г. П. Скляр, д. е. н., професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Навчально-науковий
3-41 інститут денної освіти : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – Ч. 1. –
334 с.

ISBN 978-966-184-417-8

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Готельно-ресторанна справа; Харчові технології; Освітні педагогічні науки; Облік і оподаткування; Менеджмент; Інформаційна, бібліотечна та архівна справа; Публічне управління та адміністрування; Комп'ютерні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування; Економіка; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Товарознавство та експертиза в митній справі; Маркетинг.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2021
ISBN 978-966-184-417-8

Журавель М. В., Тодорова І. С. Формування професійної компетентності майбутнього фахівця через проєктну діяльність.....	190
Заліський А. С., Петренко І. М. Формування в магістрів професійного інтересу до управлінської діяльності	195
Коваль П. В., Тодорова І. С. Етапи реалізації ресурсно-орієнтованого підходу як засобу оптимізації процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців з економічної кібернетики	200
Куроп'ятник К. О., Кононець Н. В. Модель методичної системи формування цифрової компетентності майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування.....	206
Лещенко І. В., Усанов І. В. Міжнаціональна толерантність як філософське і психолого-педагогічне поняття	211
Лисяк В. Ю., Петренко І. М. Методологічні аспекти дослідження проблеми управління навчально-творчою діяльністю студентів	217
Макаревич Р. В., Петренко І. М. Безпека людини в умовах запровадження високоефективних технологій інтенсивного навчання	223
Маньковська Д. А., Кононець Н. В. Емоції та почуття в освітній теорії та практиці.....	228
Мельник В. С., Петренко І. М. Дидактична модель реалізації проєктного підходу до організації науково-дослідницької діяльності студентів у вищій школі.....	235
Миколаєнко В. І., Нестуля С. І. Структурні компоненти готовності майбутніх фахівців з туризму до професійної діяльності	241
Митрофанов О. А., Тодорова І. С. Педагогічні принципи формування пізнавальної діяльності студентів економічних університетів	245

- управлінні : зб. наук. пр. за матеріалами міжвузівської конференції, 1 березня 2013 р. – Дніпропетровськ : Герда, 2013. – С. 205–208.
4. Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища / Гриньова М. В., Кононець Н. В., Дяченко-Богун М. М., Рибалко Л. М. // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2019. – Том 72, № 4. – С. 182–193.
 5. Кононець Н. В. Педагогічні інновації вищої школи: ресурсно-орієнтоване навчання. Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Кононець Н. В. – Полтава, 2012. Вип. 54. – С. 76–80.
 6. Кононець Н. В. Методи проектування імітаційних моделей у процесі професійної підготовки фахівців з економічної кібернетики / Кононець Н. В., Балюк В. О. // Сучасний рух науки : тези доп. ІХ міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (2–3 грудня 2019 р.). Т2. – Дніпро, 2019. – С. 87–91.
 7. Kononets N. Future teachers resource-based learning system: experience of higher education institutions in Poltava city, Ukraine / Kononets N., Pchenko O., Mokliak V. Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE. July 2020. ISSN 1302-6488 Vol. 21, № 3, Article 14. P. 199–220.
 8. Leshchenko M. Framework for Assessment the Quality of Digital Learning Resources for Personalized Learning Intensification / Leshchenko M., Lavrysh Yu., Kononets N. The New Educational Review. Vol. 64, № 2. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, 2021. – P. 148–160.

УДК 378.1

МОДЕЛЬ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДИСЦИПЛІН КОМП'ЮТЕРНОГО ЦИКЛУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОСНОВ ПРОГРАМУВАННЯ

К. О. Куроп'ятник, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи»

Н. В. Кононець, д. пед. н., доцент – науковий керівник.

Анотація. У статті схарактеризовано розроблену модель методичної системи формування цифрової компетентності майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування, яка містить цільовий, змістовий, організаційний, функціональний та результативний блоки.

Ключові слова: формування, цифрова компетентність, майбутній викладач, вища школа, дисципліни комп'ютерного циклу, магістерська підготовка, програмування, методична система, модель.

Abstract. The article characterizes the developed model of the methodical system of formation of digital competence of future teachers of computer cycle disciplines in the process of studying the basics of programming, which contains target, content, organizational, functional and effective blocks.

Key words: formation, digital competence, future teacher, higher school, computer cycle disciplines, master's degree, programming, methodical system, model.

Постановка проблеми. Сучасній школі, як вищій так і фаховій передвищій, і професійно-технічній, потрібні педагоги, які оперативно реагують на зміни соціального середовища, ефективно застосовують у навчанні досягнення науково-технічного прогресу, компетентно спрямовують особистісний розвиток учнів або студентів, творчо працюють над удосконаленням навчального процесу, застосовують та демонструють використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) при викладанні дисциплін, зокрема, програмування. Вочевидь, це актуалізує проблему формування цифрової компетентності (ЦК) майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз основних аспектів цифровізації освітнього процесу, котрий ґрунтується на роботах В. Балюк, В. Бикова, Л. Білоусової, Л. Гризун, Н. Кононец, Ю. Лавриш, М. Лапчика, М. Лещенко, М. Лебедевої, Ю. Машбиця, Н. Морзе, Ю. Рамського, С. Семерікова, О. Спіріна, С. Тришиної, О. Шилової, А. Хуторського та інших науковців, дав можливість визначити стратегію формування цифрової компетентності майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування, згідно з якою навчально-пізнавальна діяльність студентів могла б забезпечувати продуктивний розвиток кожного студента.

Формулювання мети. Метою статті є характеристика моделі методичної системи формування ЦК майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукового доробку вчених (В. Балюк, Н. Кононець, Ю. Лавриш, М. Лещенко, Р. Вуорікарі, С. Каратеро-Гомес та ін.) дав можливість трактувати ЦК майбутнього викладача дисциплін комп'ютерного циклу як систему знань, умінь, його особистісних якостей, формування та розвиток яких дасть змогу розв'язувати типові професійні задачі, вирішувати проблеми, котрі виникають у реальних ситуаціях педагогічної діяльності, з використанням усього різноманіття комп'ютерних засобів та ІКТ, а також передбачає здатність до професійного зростання в галузі ІКТ та до виконання ролі провідного фахівця з ІКТ у педагогічному колективі.

Пошуки шляхів вирішення проблеми розробки моделі методичної системи формування цифрової компетентності майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування лежать у площині системного, особистісно-орієнтованого, діяльнісного та ресурсно-орієнтованого підходів до цього процесу як сукупності закономірних, функціонально пов'язаних компонентів, котрі утворюють певну цілісну систему. Ці компоненти забезпечують самодостатність та працездатність системи; поетапний розвиток системи; динамічність та прогностичність.

Виокремлення компонентів у моделі методичної системи формування ЦК майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування дало змогу розбити її на блоки (*цільовий, змістовий, організаційний, функціональний та результативний*), які дають можливість уявити цілеспрямований процес формування відповідної компетентності (рис. 1).

Цільовий блок. Метою навчального процесу в цій моделі є реалізація та виконання таких завдань: розвиток логічного й абстрактного мислення студентів, стимулювання студентів до

фахового вдосконалення, формування фахової спрямованості особистості.

Змістовий блок. У відповідності з визначеною метою процес формування ЦК майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування розглядався як специфічний вид навчальної діяльності, спрямований на самого студента для розвитку та формування його як фахівця. Цей вид діяльності забезпечує формування кожного компонента ЦК (мотиваційно-ціннісний, організаційно-змістовий, когнітивно-операційний та особистісно-рефлексивний компоненти).

Організаційний блок. Формування ЦК майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування відбувалося під впливом всіх компонентів навчального процесу як єдиного цілого. Формами реалізації запропонованої моделі є мультимедійна лекція, лабораторне заняття, самостійна робота та індивідуальні завдання. Для реалізації форм організації навчання використовувались методи, спрямовані на розвиток особистості майбутнього фахівця та на здобуття знань, умінь і навичок. Серед таких методів виділимо задачний підхід, метод парного програмування, метод заборони

та метод проєктів. Як засоби навчання в моделі формування ЦК викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування пропонуємо використовувати спеціалізоване програмне забезпечення та ресурси мережі Інтернет, дидактичною метою яких є надання навчальному процесу цілісності.

Функціональний блок. Запропонована модель дає змогу виокремити такі функції процесу формування ЦК майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування: навчальну – сприяє формуванню в студентів системи знань, умінь, навичок та фундаментальних наукових принципів; виховну – сприяє формуванню в майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу життєвих установок та принципів, соціальних норм, цінностей, стандартів професійної поведінки; розвиваючу – сприяє становленню студента як особистості й готує його до самостійної фахової діяльності,

самореалізації; інноваційну – сприяє формуванню у свідомості студента здатності до вирішення фахових задач та сприяє розвитку таких властивостей, як фахова мобільність та можливість адаптації до нових умов діяльності.

Результативний блок. Результатом реалізації моделі є формування ЦК майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування, котра полягає в набутті знань, умінь, навичок та особистісних якостей, розвиток яких дає змогу розв'язувати типові професійні задачі, а також проблеми, що виникають у реальних ситуаціях педагогічної діяльності з використанням інформаційних технологій, та передбачає здатність до фахового зростання в галузі ІКТ.

Таким чином, пропонується формувати ЦК у майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування під час навчання в магістратурі на базі структурно-функціональної моделі, яка складається з взаємопов'язаних структурних блоків та надає можливість забезпечення чіткішого представлення процесу розвитку фахових якостей студента.

Оснoву моделі складає методична система формування ЦК майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування. Вона ґрунтується, насамперед, на теоретико-практичних засадах курсу «Основи програмування» (лекційний курс, лабораторні роботи, методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт у різних системах програмування) та виокремлених методах навчання студентів основ програмування.

Висновки. Таким чином, нами розроблено модель методичної системи формування цифрової компетентності майбутніх викладачів дисциплін комп'ютерного циклу в процесі вивчення основ програмування, яка містить цільовий, змістовий, організаційний, функціональний та результативний блоки.

Список використаних джерел

1. Балюк В. О. Дидактичні принципи формування цифрової компетентності майбутніх фахівців-економістів. Science Review: Open

- Access Peer-reviewed Journal. RS Global Sp. z O.O., Scientific Educational Center Warsaw, Poland, 2020. – 2(29). – С. 20–24.
2. Балюк В. О., Сучасні підходи до розроблення електронних освітніх ресурсів для формування цифрової компетентності майбутніх економістів / Балюк В. О., Кононець Н. В. // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2019. – № 4(156). – С. 15–21.
 3. Кононець Н. В. Педагогічні інновації вищої школи: ресурсно-орієнтоване навчання / Кононець Н. В. // Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Полтава, 2012. – Вип. 54. – С. 76–80.
 4. Leshchenko M. Framework for Assessment the Quality of Digital Learning Resources for Personalized Learning Intensification / Leshchenko M., Lavrysh Yu., Kononets N. // The New Educational Review. Vol. 64, № 2. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, 2021. – P. 148–160.
 5. Vuorikari R., Punie Y., Carretero Gomez S., Van den Brande G. (2016). DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: The Conceptual Reference Model. Luxembourg Publication Office of the European Union. EUR 27948 EN. doi:10.2791/11517/ – 44 p.

УДК 371

МІЖНАЦІОНАЛЬНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ФІЛОСОФСЬКЕ І ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ПОНЯТТЯ

*І. В. Лещенко, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки
освітня програма «Педагогіка вищої школи»*

І. В. Усанов, к. філософ. н., доцент – науковий керівник

Анотація. У статті аналізується міжнаціональна толерантність як поняття і риса світогляду людини в полікультурному світі. Розглядаються різні підходи до визначення його суті та співвідношення з близькими за змістом поняттями.

Ключові слова: толерантність/інтолерантність, міжнаціональна толерантність, полікультурний світ.

Abstract. The article analyzes interethnic tolerance as a concept and feature of the human worldview in a multicultural world. Different approaches to defining its essence and relationship with similar concepts are considered.